

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark en zonneveld Koningspleij te Arnhem

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

6 juni 2017 / projectnummer: 3213

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De gemeente Arnhem wil in een gebied ten zuiden van bedrijventerrein Kleefse Waard, genaamd Koningspleij-Noord, vier windturbines plaatsen en een 8,5 hectare groot zonneveld realiseren. Voor de hiervoor vast te stellen bestemmingsplan en omgevingsvergunningen wordt de procedure voor milieueffectrapportage doorlopen en is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeente Arnhem neemt een besluit over het bestemmingsplan en de omgevingsvergunningen¹. Zij heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie'²) gevraagd zich uit te spreken over de juistheid en de volledigheid van de informatie in het MER. Voor haar beoordeling heeft de Commissie informatie betrokken die door de gemeente Arnhem is verstrekt tijdens het startoverleg/locatiebezoek.

Samenvatting MER

Uit het MER blijkt dat het plaatsen van vier windturbines risico's met zich meebrengt voor de Wulp, waarvoor een instandhoudingsdoelstelling in het Natura 2000-gebied Rijntakken is geformuleerd. Om ontoelaatbare gevolgen voor de grote nabijgelegen slaapplek van deze soort te voorkomen is een stilstandvoorziening opgenomen in het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan voorziet daarnaast in een stilstandvoorziening om te kunnen voldoen aan de slagschaduwnorm (maximaal 6 uur/jaar). Uit het MER blijkt dat er geen geluidgevoelige objecten liggen binnen de wettelijke norm voor de jaargemiddelde geluidbelasting. De landschappelijke effecten van de voorkeursopstelling van de windturbines en het zonneveld zijn via visualisaties in beeld gebracht.

Beoordeling

De Commissie is van oordeel dat het MER nog niet alle informatie bevat om het milieubelang voldoende te kunnen meewegen in de besluitvorming. In het bestemmingsplan is aangegeven dat windturbines met een tiphoogte van maximaal 180 meter worden toegestaan. Bij een tiphoogte van meer dan 150 m dient nachtelijke verlichting aangebracht te worden. In het MER ontbreekt een beschrijving van de hinder ten gevolge van nachtelijke verlichting en van de mogelijkheden deze hinder te beperken.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de hinder door nachtelijke verlichting inclusief mogelijke mitigerende maatregelen aan te geven alvorens een besluit te nemen. In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe. In hoofdstuk 3 doet zij nog enkele aanbevelingen, waarmee naar haar oordeel de kwaliteit van de verdere besluitvorming verder verhoogd kan worden.

---

¹ Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland is bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming.

² De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer 3213 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2. Toelichting op oordeel

2.1 Nachtelijke lichthinder

De gemeente heeft in het bestemmingsplan aangegeven dat de tiphoogte van de windturbines maximaal 180 meter mag bedragen. Bij tiphoogtes van meer dan 150 meter is nachtelijke verlichting verplicht. In het MER zijn de effecten van de verschillende alternatieven qua nachtelijke verlichting (bijvoorbeeld vastbrandend of knipperend) en de mogelijkheden om de hinder hiervan te beperken niet beschreven.

Mocht overwogen worden om te kiezen voor relatief lage turbines (tiphoogte < 150 meter) om nachtelijke verlichting te vermijden dan zal met het oog op de energieopbrengst gekozen kunnen worden voor turbines met relatief grote rotordiameters. Dit zal landschappelijke consequenties hebben omdat dergelijke turbines qua verhouding masthoogte/rotordiameter afwijken van al in de omgeving aanwezige turbines.³

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de effecten van nachtelijke verlichting te beschrijven, evenals de mogelijkheden om deze hinder zoveel mogelijk te voorkomen.⁴ Mocht gekozen worden voor een ten opzichte van bestaande turbines afwijkende verhouding tussen masthoogte en rotordiameter, adviseert de Commissie de landschappelijke effecten ervan inzichtelijk te maken.

3. Aanbevelingen voor de verdere besluitvorming

3.1 Trechteringsproces locatiekeuze en inrichting

In de Haalbaarheidsstudie windenergie van de KEMA (2011) en de Quick Scan windenergie provincie Gelderland – Gemeente Arnhem en Rheden (2013) zijn verschillende zoekgebieden voor windenergie in de gemeente onderzocht. In de Gelderse Windvisie van 2014 is de Kleefse Waard (aan weerszijden van de N325) aangewezen als een van de zoekgebieden voor windenergie. In het MER ontbreekt een beschrijving van het trechteringsproces dat heeft geleid tot de keuze voor de locatie Koningspleij-Noord als windenergielocatie en de (milieu)argumenten die daarbij een rol hebben gespeeld. Hetzelfde geldt voor de inrichtingsalternatieven die zijn overwogen op de locatie Koningspleij-Noord. Zo is niet ingegaan op de opbrengst-, geluid-, slagschaduw-, externe veiligheid-, natuur- en landschappelijke effecten

---

³ Ook kan een lagere tiphoogte van invloed zijn op de mate waarin vogels en vleermuizen het slachtoffer kunnen worden van ronddraaiende wieken. In de Passende beoordeling is hiermee overigens via een worst-case scenario rekening gehouden.

⁴ Gebruik daarbij de richtlijn 'Aanduiding van windturbines en windparken op het Nederlandse vasteland van de Inspectie Leefomgeving en Transport' en de resultaten van het verlichtingsonderzoek bij windpark Zuidlob in Flevoland die mogelijkheden beschrijven om de hinder door nachtelijke verlichting te minimaliseren. Zie hiervoor: www.nuon.com/nieuws/2015/onderzoek-windmolenverlichting-prinses-alexia-windpark-afgerond en www.windmolenverlichting.nl

van alternatieve opstellingen en turbintypen en -aantallen die in een eerder stadium zijn afgevallen. Uit de zienswijzen maakt de Commissie op dat er behoefte is aan een verduidelijking van het doorlopen keuzeprocess. Zij verwacht overigens niet dat met alternatieve inrichtingen evidente milieuvoordelen zijn te behalen ten opzichte van de voorkeursopstelling.

- Beschrijf ter ondersteuning van de verdere besluitvorming, aan de hand van de resultaten van genoemde studies, het trechteringsproces dat heeft geleid tot de keuze voor Koningspleij-Noord als windenergielocatie en de voorkeursopstelling aldaar. Geef aan hoe de (milieu)voor- en nadelen van deze locatie zich verhouden tot die van andere mogelijke locaties voor windenergie binnen de gemeente Arnhem.⁵ Beschrijf ook hoe de (milieu)voor- en nadelen van de voorkeursopstelling zich verhouden tot die van andere onderzochte inrichtingsalternatieven. Maak daarbij gebruik van de informatie (bijvoorbeeld visualisaties) die op de informatieavonden zijn/worden gebruikt.

3.2 Beschermden soorten en slagschaduw: monitoring en evaluatie

Uit het MER blijkt dat het plaatsen van vier windturbines risico's met zich meebrengt voor vogels en vleermuizen. Vooral de gevolgen voor de Wulp, waarvoor een instandhoudingsdoelstelling in het Natura 2000-gebied Rijntakken is geformuleerd, zijn een belangrijk aandachtspunt.⁶ Om ontoelaatbare gevolgen voor de grote nabijgelegen slaapplaats van deze soort te voorkomen is een stilstandvoorziening opgenomen in het bestemmingsplan. In het winterhalfjaar worden de drie zuidelijke turbines twee keer een uur stilgezet rond zonsopgang en zonsondergang, wanneer de wulpen tussen slaapplaats en foerageergebied heen en weer vliegen. De Commissie acht met deze stilstandvoorziening voldoende verzekerd dat significante gevolgen voor het behalen van de instandhoudingsdoel voor de Wulp zijn uit te sluiten. Het bestemmingsplan voorziet daarnaast in een stilstandvoorziening om te kunnen voldoen aan de slagschaduwnorm (maximaal 6 uur/jaar). In het MER is een globale aanzet gegeven voor een monitorings- en evaluatieprogramma van de daadwerkelijke effecten.

- De Commissie adviseert daarbij speciale aandacht te besteden aan de effecten op vogels, vleermuizen en slagschaduwhinder. Op basis van de monitoringsresultaten kunnen de voorziene stilstandvoorzieningen eventueel geoptimaliseerd worden om de aanvaringskans onder vogels en vleermuizen en/of slagschaduwhinder nog verder te verminderen.

---

⁵ Bij de beschrijving kan gebruik worden gemaakt van de informatie in het PlanMER Windvisie Gelderland inclusief de aanvulling daarop.

⁶ Zie ook de zienswijze van de Vogelwerkgroep Arnhem waar ook wordt ingegaan op het aanvaringsrisico's van 's nachts opvliegende Wulpen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van Burgemeester en Wethouders, gemeente Arnhem

Bevoegd gezag: Gemeenteraad, gemeente Arnhem

Besluit: vaststellen bestemmingsplan en omgevingsvergunningen

Categorie Besluit m.e.r.: D22.2

Activiteit: Realisatie windpark en zonneveld

Procedurele gegevens:

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 2 maart 2017

Kennisgeving MER: 17 maart 2017

Ter inzage legging MER: 20 maart 2017 t/m 1 mei 2017

Toetsingsadvies uitgebracht: 6 juni 2017

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ing. E.H.A. de Beer

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. dr. G.P.J. Draaijers (secretaris)

dhr. ir. W.H.A.M. Keijsers

mw. drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

dhr. ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3213](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 16 mei van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

